

Dalslandskommunernas
Kommunalförbund

Riktlinjer för enskilda avloppsanordningar

Bengtsfors kommun, Dals-Eds kommun, Färgelanda Kommun & Melleruds kommun

Dalslands miljökontor

Dalslandskommunernas
Kommunalförbund

Dalslands miljökontor

Riktlinjer för enskilda avloppsanordningar

Bengtsfors kommun, Dals-Eds kommun, Färgelandas kommun & Melleruds kommun

Fastställd av Dalslands miljönämnd 2016-06-22, § 42

1. Ordlista	2
2. Inledning.....	3
3. Syfte och omfattning	3
4. Avgränsningar	3
5. Tillämpning i kommunerna inom Dalslands miljönämnd	4
5.1 Val av avloppsanordning.....	5
5.2 Skälighetsbedömning	6
6. Övrig information.....	6
6.1 Verksamhetsutövarens/fastighetsägarens ansvar	6
6.2 Hög skyddsnivå miljöskydd	6
6.3 Hög skyddsnivå hälsoskydd	7
6.4 Normal skyddsnivå för miljö -& hälsoskydd	8
6.5 Efterpolering till reningsverk	8
6.6 Bad-, disk- och tvättavloppsvatten	9
6.7 Egenkontroll	9
6.8 Miljönämndens tillsyn	9
7. Resurshushållning och kretslopp från små avlopp.....	10
7.1 Nationella mål	10
7.2 Dalslands miljönämnds övergripande mål	10
7.3 Om enskilda avlopp och kretslopp i våra kommuners VA-strategier....	10
7.4 Projekt <i>Hållbart kretslopp av små avlopp</i>	11
7.5 LRF:s kretsloppsmodell	11
7.6 Hushållnings- och kretsloppsprinciperna enligt miljöbalken (SFS 1998:808).....	12
8. Tidigare riktlinjer	12
9. Lagstiftning	12
9.1 Miljöbalken och lokala föreskrifter.....	12
10. Riktlinjer från centrala myndigheter	13
10.1 Allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållspillvatten (HVMFS 2016:17).....	13
11. Referenslista	14
11.1 Bilagor	14

1. Ordlista

Avloppsanläggning	De samverkande komponenter som ingår i en komplett anläggning vars syfte är att behandla eller samla upp hushållspillvatten, t.ex. rörledningar, slamavskiljare, slutna tankar, infiltrationer, markbäddar och reningsverk
Avloppsfraktioner	Avloppsslam, toalettvatten, urin, fekalier, BDT-avloppsvatten, innehåll i slutna tankar och övriga liknande fraktioner.
Badplatser	Kommunala badplatser, provtagning tas regelbundet under badsäsongen, juni-augusti.
BDT-vatten	Avloppsvatten från bad, disk och tvätt. Här ingår också avloppsvatten från dusch, disk- och tvättmaskiner etc.
BOD	Biochemical Oxygen Demand, biokemisk syrgasförbrukning. Anger mängden syre som går åt för att biologiskt bryta ner organiskt material. Oftast används BOD ₇ vilket innebär att mätningen genomförs under 7 dygn. BOD ₅ innebär att mätningen genomförs under 5 dygn.
Dagvatten	Nederbördsvatten, dvs regn- eller smältvatten som ytligt avrinner från gårdar, tomter, gator, vägar, taktäckta ytor och liknande.
Dränering	Avvattning av mark genom avledning av sjunkvatten och grundvatten i rörledning eller dike.
Hushållspillvatten	Spillvatten från bostäder och serviceinrättningar, vilket till övervägande del utgörs av toalettvatten samt BDT-avloppsvatten
1 personekvivalent (pe)	Motsvarar den mängd nedbrytbart organiskt material som har en biokemisk syreförbrukning på 70 gram löst syre per dygn (BOD ₇) eller 60 gram löst syre under fem dygn (BOD ₅).
Sakkunnig	Person som genom yrkeserfarenhet, deltagande i utbildningar eller på annat sätt har tillräckliga kunskaper för att utföra det arbetet som avses.
Små avloppsanordningar	Avloppsanordningar dimensionerade för upp till och med 200 pe.
Tot-P	Total mängd partikelbunden och löst fosfor
Tot-N	Total mängd partikelbunden och löst kväve.

2. Inledning

För att få en enhetlig bedömning och handläggning samt uppfylla de lagkrav som ställs på enskilda avloppsanordningar har Dalslands miljönämnd tagit fram dessa *Riktlinjer för enskilda avloppsanordningar*. Riktlinjerna gäller i kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud.

Riskerna med utsläpp av otillräckligt renat avloppsvatten är framförallt påverkan på enskilda eller allmänna dricksvattentäkter och grundvatten, smittspridning samt övergödning av sjöar, vattendrag och kustområden. Många sjöar och vattendrag i kommunerna är belastade med höga halter av övergödande ämnen, vilket framgår av Vattenmyndigheternas databas (VISS = Vatteninformationsystem Sverige). Dåligt fungerande avlopp kan också sprida smittämnen till sjöar och vattendrag där människor badar eller vistas. Djur som dricker förorenat vatten kan också bli sjuka. För att minska övergödningen och hushålla med resurser bör näringsämnen från små avloppsanordningar ingå i ett kretslopp och återföras till jordbruksmark.

Havs och vattenmyndighetens (HaV) *Allmänna råd för små avloppsanordningar* (HVMFS 2016:17) ställer funktionskrav på avloppsanordningar istället för teknikkraV som gällde tidigare. Olika reningskrav ställs på anläggningen utifrån hälsoskydds- och miljöskyddssynpunkt. Råden gäller anläggningar upp till 25 pe (personequivallenter). HaV håller för närvarande på att ta fram nya allmänna råd, vilka med största sannolikhet kommer att börja gälla under 2017 (se vidare under kapitel 10.1)

3. Syfte och omfattning

Riktlinjerna är inte en bindande föreskrift eller förordning, utan ska fungera som en bedömningsgrund för hur enskilda avlopp bör behandlas inom kommunerna mot bakgrund av miljöbalkens regelverk, lokala förutsättningar och behov av särskild hänsyn i vissa fall.

Riktlinjerna är en del av kommunernas övergripande VA-planering och skall inte ses som ett statiskt dokument utan anpassas och revideras i takt med utveckling inom området, ändrad lagstiftning etc.

4. Avgränsningar

Riktlinjerna berör enskilda avloppsanordningar, upp till 200 pe.

5. Tillämpning i kommunerna inom Dalslands miljönämnd

I berörda kommuner finns det en stor andel enskilda avlopp. Ca 9000 hushåll har enskilda avloppsanordningar och egna dricksvattentäkter. Kunskapen om vattenkvalitén i de enskilda dricksvattentäkterna är bristfällig.

Indelningen av kommunerna i olika skyddsområden (hög eller normal skyddsnivå) görs utifrån miljö- och/eller hälsoskyddsaspekter. Som stöd i arbetet används bland annat Vattenmyndighetens bedömningar avseende status för vattenförekomster samt dricksvattenskyddsföreskrifter för vattenskyddsområdena använts.

För att uppfylla miljöbalkens bestämmelser, nationella- och kommunala mål om kretslopp av näringsämnen och återföring till jordbruksmark, ställs krav på att avlopp från enskilda anordningar kretsloppsanpassas där det bedöms miljö- & hälsomässigt motiverat och ekonomiskt rimligt.

Riktlinjerna ger en generell grund för handläggning av ärenden, men det är alltid en individuell bedömning som avgör skyddsnivån och möjligheten till kretsloppsanpassning. Inom ett dricksvattenskyddsområde kan skyddsintresset och behov av försiktighet variera.

Följande principer gäller för handläggningen av avloppsärenden i de aktuella kommunerna:

- Avloppsanordningar ska alltid ge en fullgod rening
- Där det är skäligt ska nya eller ändrade enskilda avloppsanordningar även möjliggöra att en hög andel av näringsämnena kan återvinnas och återföras till jordbruksmark.
- Dalslands miljönämnd bedömer att LRF:s kretsloppsmodell är den metod som bör förordas för återföring av näringsämnen till jordbruksmark. Detta innebär att den lämpligaste avloppslösningen är en separat och sluten hantering av toalettvattnet, med en så låg vatteninblandning som möjligt.
- En separat och sluten hantering av toalettvattnet förordas alltid inom områden med hög skyddsnivå avseende miljöskydd eller hälsoskydd, men rekommenderas även i områden med normal skyddsnivå om det inte i det enskilda fallet innebär oskäliga kostnader jämfört med andra acceptabla avloppslösningar.
- I samband med avloppsansökan skall alltid ett kretsloppsanpassat alternativ redovisas.

- Vid nybyggnation samt vid ändring av befintlig enskild avloppsanläggning ska en separat och sluten hantering av toalettvattnet alltid övervägas. Krav på sådan lösning ställs om det bedöms skäligt utifrån miljöbalkens regelverk. Vid förhandsbesked och beslut om flera bygglov i samma område skall möjligheten för en gemensamhetsanläggning för avlopp utredas.
- Möjligheten att ansluta till befintliga kommunala eller samfälliga reningsverk bör beaktas.
- Gemensamma lösningar för flera fastigheter bör eftersträvas särskilt om det innebär en sanering av bristfälliga befintliga enskilda avlopp. I områden som är särskilt påverkade (exempelvis genom högt bebyggelsetryck eller problemområden för grundvatten) bör sådana förutsättningarna vägas in i bedömningen.
- Där kommunen planerar att dra fram kommunala spillvattenledningar ska miljökontoret samråda med plan- och byggkontoret avseende hanteringen av enskilda avloppsanordningar.

5.1 Val av avloppsanordning

Dalslands miljönämnd har följande prioriteringsordning för val av avloppslösning:

1. Kretsloppsanpassad metod

Sluten tank för toalettvattnet med extremt snålspolande toalett, med högst i genomsnitt 1 liter per spolning. Bad-, disk- och tvättavlopp (BDT) löses på lämpligt sätt, antingen genom en markbaserad eller prefabricerad lösning. Kraven på rening av BDT-avlopp är mycket mindre än när toalettavlopp är påkopplat.

Ett skäl för denna metod är för att mycket av den näring vi intar i mat återfinns i urinen eller fekalerna. Från en person per år innehåller urin och fekalier ca 4,5kg kväve, 1,2 kg kalium och 0,58 kg fosfor. Detta motsvarar ca 90% av fosfor och kvävet och ca 80% av kaliumet i det totala hushållsavloppet. Dessutom innehåller urin och fekalier även viktiga mikronäringsämnen. Fekalierna innehåller även organiskt material som förbättrar markstrukturen.

2. Reningsmetod

Avloppsanläggning där bakterier, näringsämnen m.m. reduceras utifrån krav för respektive skyddsnivå, innan vattnet leds vidare till lämplig utsläppspunkt.

5.2 Skälighetsbedömning

Den generella bedömningen är att föreslagen avloppslösning, alltså med separat hantering av toalettvattnet med en så låg vatteninblandning som möjligt, kan anses vara en acceptabel lösning för fastighetsägaren när det gäller drift, underhåll, komfort och ekonomi jämfört med andra avloppslösningar.

I varje enskilt fall, ska en skälighetsbedömning dock göras utifrån 2 kap § 7 miljöbalken (SFS 1998:808). Dalslands miljönämnd bedömer att avloppsanordningar som möjliggör återföring av näringsämnen till jordbruksmark får vara något dyrare att anlägga än andra alternativa lösningar om det är motiverat ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Skälighetsbedömningen omfattar även kostnader för drift och underhåll under en tidsperiod om cirka 20 år. Miljönämnden anser att det i dagsläget inte går att precisera storleken på en eventuell fördyring med en summa eller procentsats. Istället får framtida rättspraxis ge vägledning.

Bedömningen utgår även från miljöbalkens krav på resurshushållning och återvinning vilket innebär att en skälighetsbedömning även bör göras i områden med normal skyddsnivå.

6. Övrig information

6.1 Verksamhetsutövarens/fastighetsägarens ansvar

Det är alltid verksamhetsutövaren som ansvarar för att avloppsanläggningen vid installation och drift, inte orsakar olägenhet för människors hälsa eller miljön. Myndighetens roll är att bedöma om ansökan uppfyller gällande lagstiftning.

Krav ställs på att anordningen utförs enligt ansökan eller anmälan eller på annat sätt som föreskrivs i tillståndet.

6.2 Hög skyddsnivå miljöskydd

Inom våra kommuner Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud finns det vattenområden som är påverkade av gödande ämnen. De allra flesta vattenområden har ett eget skyddsvärde eller mynnar ut i känsliga recipienter som har ett eget skyddsvärde. Dessa områden har Miljönämnden tagit fram med hjälp av Vattenmyndighetens bedömningar av övergödningssituationen i vattenförekomsterna. De berörda områdena omfattas av hög skyddsnivå, dvs. extra skyddsåtgärder för miljöskydd, se bilaga 3.

I varje enskilt fall gör dock miljökontoret en bedömning huruvida hög eller normal skyddsnivå ska tillämpas. Avgörande för denna bedömning är platsens förutsättningar (topografi, markbeskaffenhet, vattenomsättning, avstånd till vattendrag m.m.).

Skyddsintressen för områden som är skyddade enligt 7 kapitlet Miljöbalken kan medföra ett behov av att vidta försiktighetsmått. Sammanlagda nettoökningen i ett område ska inte bli så hög att vattenkvaliteten försämras. Dessa områden kan exempelvis vara naturreservat, Natura 2000 eller nationalpark där vattenmiljön anses skyddsvärd. Hög skyddsnivå bör då gälla med avseende på miljöskydd.

För att uppnå hög skyddsnivå för miljöskydd har Havs- och Vattenmyndigheten tagit fram följande riktvärden på utgående halter:

Parameter	Reduktion	Utgående halt - riktvärde
BOD ₇ & BOD ₅	minst 90 %	15 mg/l*
Tot-P	minst 90 %	1,0 mg/l
Tot-N	minst 50 %	40 mg/l

*Att haltkravet avseende BOD₇ skiljer sig från det omräknade värde som anges i HVMFS 2016:0 beror på att tekniken är väl utvecklad och att det är rimligt att ställa detta haltkrav.

6.3 Hög skyddsnivå hälsoskydd

Avloppsvatten innehåller bakterier och smittämnen som kan förorena dricksvattenbrunnar och ytvatten. En avloppsanordning måste därför alltid kunna reducera bakterier, virus och parasiter samt andra potentiella patogena mikroorganismer på ett tillförlitligt och robust sätt.

I varje enskilt fall gör miljökontoret en bedömning huruvida hög eller normal skyddsnivå ska tillämpas. Hög skyddsnivå gäller i regel i närheten av vattentäkter och känsliga ytvatten.

Vid bedömningen beträffande hög eller normal skyddsnivå för hälsoskydd görs en sammanvägd bedömning där anordningens robusthet, reduktion av sjukdomsframkallande mikroorganismer samt utsläppspunktens lokalisering beaktas.

Nedan följer exempel på områden som kan komma att innebära hög skyddsnivå för hälsoskydd.

- Vattentäkt finns nedströms och inom det område som utloppet av renat avloppsvatten kan komma att påverka.
- Fastigheten ligger inom vattenskyddsområde.
- Fastigheten ligger i tätbebyggelse, där barn och djur kan vara exponerade för renat avloppsvatten.
- Strandbad/badplats finns nedströms.
- Betande djur kan dricka vattnet nedströms.
- Fastigheten ligger inom utpekade område med känsligt grundvatten.

Idag vanligt förekommande avloppsanordningar som klarar hög skyddsnivå avseende miljöskydd och hälsoskydd:

- Minireningsverk.
- Markbädd med kemisk fällning eller fosforfilter.

- WC till slutna tank och BDT till tex en markbaserad lösning.
- Torrtoaletter där urin och fekalier samlas upp var för sig.
- Upphöjda infiltrationer som är anlagda på gynnsamma förhållanden.

Minireningsverk och markbädd med kemisk fällning eller fosforfilter kräver mer skötsel av fastighetsägaren än en traditionell markbaserad lösning, även ett serviceavtal ska finnas så länge avloppsanordningen är i drift på fastigheten.

6.4 Normal skyddsnivå för miljö -& hälsoskydd

Om bedömningen i det enskilda fallet inte resulterar i krav på hög skyddsnivå så tillämpas normal skyddsnivå.

Idag vanligt förekommande avloppsanordningar (utöver de som klarar hög skyddsnivå enligt ovan) som klarar normal skyddsnivå avseende miljöskydd och hälsoskydd:

- Infiltration
- Markbädd

6.5 Efterpolering till reningsverk

Eftersom reningen av avloppsvatten i ett minireningsverk påverkas av sådant som skötsel, kemikaliepåfyllning, elförsörjning och liknande, krävs i normalfallet en så kallad efterpolering efter minireningsverket. Efterpoleringen garanterar att avloppsvattnet renas även vid en driftstörning och ger ett skydd mot utsläpp av bakterier och andra smittämnen.

Efterpolering i hög skyddsnivå för hälsoskydd

I områden som bedöms som känsliga avseende hälsoskydd krävs normalt en robust efterpolering efter minireningsverk. Som robust efterpolering räknas en anläggning som inte är beroende av täta byten av filtermassa, tät kontroll av pH, byte av UV-lampa eller liknande för att fungera, för att säkerställa konstant rening över lång tid. Bedömning görs i varje enskilt ärende. Exempel på robust efterpolering är markbädd.

Efterpolering i normal skyddsnivå för hälsoskydd

I områden som är mindre känsliga avseende hälsoskydd krävs normalt efterpolering efter minireningsverk. Efterbehandling kan i dessa områden bestå av en teknisk lösning som kräver skötsel/tillsyn eftersom området inte drabbas direkt om en förhöjd halt bakterier kommer ut tillfälligtvis. En sådan skötsel/tillsyn skall vara beskriven och motiverad i ansökan om tillstånd och skall regleras som villkor i tillståndet. Bedömning görs i varje enskilt ärende.

För ny teknik för efterpolering såsom prefabricerade kompaktfiler krävs utvärdering av produkten och godkännande av Boverket. Utvärdering ska göras av en oberoende part och utformas bland annat

med provtagning vid olika slags flöden under en längre tid. Ny teknik bör inte testas hos en enskild fastighetsägare som därefter får ansvara för provtagning och utvärdering.

6.6 Bad-, disk- och tvättavloppsvatten

Huvuddelen av de övergödande ämnena finns i fekalier och urin. Om fekalier och urin sorterats bort återstår bad-, disk- och tvättvattnet med relativt litet näringsinnehåll. Detta vatten innehåller fortfarande BOD och kan innehålla höga halter bakterier och smittämnen, vilket gör att kraven på rening och säker utsläppspunkt kan variera från fastighet till fastighet.

Rening av bad- disk och tvättavloppsvatten kan göras enkel, men dimensioneringen av anläggningen är viktig för att klara av att rena vattnet från BOD och inte skapa olägenhet med lukt. Anläggning för rening av bad-, disk och tvättvatten bör också vara enkel för fastighetsägaren och inte innebära alltför stort skötselbehov. Någon rening utöver slamavskiljning krävs alltid för nya anläggningar. Bedömning görs i varje enskilt ärende.

6.7 Egenkontroll

Årlig kontroll & skötselavtal

Kontroll av minireningsverk, fosforfälla eller kemisk fällning och andra störningskänsliga tekniker ska utföras årligen av sakkunnig person. I samband med installationskontrollen skall en kopia på skötsel- och serviceavtal eller motsvarande visas upp. Ett serviceavtal ska upprättas vid installation, vara giltigt och ska gälla så länge verket är i drift på fastigheten.

6.8 Miljönämndens tillsyn

Tillsyn

Tillsyn av minireningsverk, fosforfälla och kemfälla bör ske regelbundet. Vid tillsynen skall kopior på serviceavtal, inköpta kemikalier etc. för föregående år kunna visas upp på begäran av miljökontoret.

Tillsyn övriga enskilda avlopp

Tillsynsintervallet för övriga enskilda avlopp bestäms i miljönämndens tillsynsplan. Vanligtvis leder tillsyn av en enskild avloppsanordning vidare till en provning av en ny avloppsanordning.

7. Resurshushållning och kretslopp från små avlopp

7.1 Nationella mål

Under miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* finns en precisering om att resurserna tas tillvara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

7.2 Dalslands miljönämnds övergripande mål

Följande mål ska vara vägledande för miljönämndens beslut och verksamhet:

1. Miljönämnden ska arbeta för ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle. En hållbar utveckling innebär en utveckling som möter människors behov idag utan att begränsa möjligheterna att möta framtida generationers behov.
2. Miljönämnden ska verka för att de nationella och regionala miljömålen får genomslag i miljökontorets, kommunalförbundets och kommunernas verksamheter.
3. Miljönämndens tillsyn ska vara effektiv, kvalitetssäkrad, riskbaserad och i ökande grad avgiftsfinansierad.
4. Verksamheten ska kännetecknas av en god service till allmänhet och andra som kommer i kontakt med miljönämnden och miljökontoret samt en effektiv administration.
5. Miljönämndens verksamhet ska ha hög trovärdighet och ses som en kunskapsresurs i samhället. Miljönämnden ska också vara den naturliga parten när allmänhet och verksamhetsutövare söker information angående lokala miljö- och hälsoskyddsfrågor.

7.3 Om enskilda avlopp och kretslopp i våra kommuners VA-strategier

I miljönämndens fyra kommuner pågår arbetet med VA-planer. Arbetet med enskilda avlopp är en viktig del i detta arbete och syftet är att uppnå en bra situation avseende hälsoskydd, miljöskydd och kretslopp.

Miljönämnden uttalade sig, vid yttrande 2014-03-06 över förslag till VA-strategi för Dals-Ed, för att kommunerna skapar kretsloppssystem som innebär att toalettavlopp samlas upp separat i slutna tankar så att näringsämnen efter hygienisering kan spridas på åkermark. Förslaget håller nu på att införlivas i kommunernas VA-strategier enligt följande lägesbild:

- Dals-Ed (besluts i KF 2014-06-11): ”Kommunen ska verka för att system för omhändertagande av avloppsfraktioner från

enskilda avlopp upprättas, som innebär återföring av näringsämnen från avlopp till produktiv mark”.

- Bengtsfors (beslöt i KF 2015-09-21): ”Kretsloppsanpassade system ska eftersträvas där det är ekonomiskt och tekniskt försvarbart”.
- I Färgelanda I förslaget till VA-strategi, ingår följande skrivning: ”Vid nybyggnation samt vid ändring av befintliga enskilda avloppsanordningar ska en separat och sluten hantering av toalettvattnet alltid övervägas. Krav på sådan lösning ställs om det bedöms skäligt utifrån miljöbalkens regelverk”. Förslaget är ännu inte färdigbehandlat politiskt.
- I Melleruds kommun startade VA-planearbetet i slutet av maj 2016 och VA-strategin finns därför ännu ej framme. Beträffande kretslopp så har en förstudie gjorts som visar att det finns intresse för att anlägga en hygieniseringsanläggning för toalettavlopp.

7.4 Projekt *Hållbart kretslopp av små avlopp*

Hösten 2014 gick LRF ut med information om att kommuner som på olika sätt redan kommit igång med arbetet med kretsloppsanpassning av avloppsanordningar, kunde erbjudas deltagande i LRF:s kretsloppsprojekt. Dalslands miljönämnd med dess kommuner blev utvald att delta i projektet. Mellerud kommun blev den kommun tillsammans med fyra andra kommuner där projektet blev genomfört under 2015. Syftet med projektet var att hitta möjligheter till samverkan mellan olika parter som t.ex. *miljökontor, kommunernas VA-enhet och renhållningsfunktion, lantbruk och andra intressenter*, kring kretsloppslösningar för små avlopp. Projektet inkluderade inte färdigställandet av en kretsloppsanläggning utan skulle enbart fungera som en katalysator för att få igång samarbete i frågan. Projektet visade att det finns lantbrukare och entreprenörer i Melleruds kommun som är intresserade av att medverka i kretsloppslösningar för små avlopp. Miljökontoret arbetar med en kretsloppsplan för att utveckla projektet vidare.

7.5 LRF:s kretsloppsmodell

LRF verkar för ett aktivt kretslopp där hushållsnära avfallsfraktioner återförs till åkermark. Växtnäringen ska vara källsorterad, hygieniskt säker, intressant som gödselmedel och spårbar.

Den avloppsanordning som LRF rekommenderar är sluten tank för toalettvattnet med så liten andel spolvatten som möjligt.

7.6 Hushållnings- och kretsloppsprinciperna enligt miljöbalken (SFS 1998:808)

Hushållnings- och kretsloppsprinciperna, 2 kap 5§ Miljöbalken, innebär att råvaror och energi ska användas så effektivt som möjligt. Det som utvinns ur naturen ska återanvändas, återvinnas eller bortskaffas på ett miljöriktigt sätt. I första hand ska förnyelsebara energikällor användas

8. Tidigare riktlinjer

I och med antagande av dessa riktlinjer upphör tidigare *Riktlinjer för små avlopp i Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda & Melleruds kommun. Antagna av Dalslands miljönämnd 2008-11-06.*

9. Lagstiftning

9.1 Miljöbalken och lokala föreskrifter

Avloppsvatten skall enligt miljöbalken (SFS 1998:808) 9 kap 7 § avledas och renas eller tas omhand så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer.

Enligt 12 § förordning (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är det förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett eller tätbebyggelse om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning.

Innan en avloppsanordning med vattentoalett inrättas krävs tillstånd enligt 13 § förordningen om miljöfarlig verksamhet (SFS 1998:899). Anmälan krävs vid anslutande av vattentoalett till befintlig anläggning.

Enligt de *lokala föreskrifterna för att skydda människors hälsa och miljö* (fastställda DKKF 2014-06-12, §49, KF Bengtsfors 2014-10-01, §108, KF Dals-Ed 2014-09-24, §78, KF Färgelanda 2014-09-03, §128, KF Mellerud 2014-09-24, §62) krävs det tillstånd av Dalslands miljönämnd för att inrätta sådan avloppsanordning som vanligen är anmälningspliktig (BDT), inom befintliga och tillkommande vattenskyddsområden för yt- och grundvattentäkter samt det område som har märkts ut på kartbilaga 1a-1f (bilaga 1), - områden det gäller för är Köpmannebro runt Dalsjön, Järns Sandar, Näs Sandar och ett område runt sjön Nären i Melleruds kommun samt ett sammanhängande område runt Östersjön och Ellenösjön i Färgelanda kommun.

Miljöbalken 1 kap 1 §: Miljöbalken skall tillämpas så att mark, vatten och fysisk miljö används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas och återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Miljöbalken 2 kap 5 §: Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd skall hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning. I första hand skall förnybara energikällor användas.

10. Riktlinjer från centrala myndigheter

10.1 Allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten (HVMFS 2016:17)

De allmänna råden om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten gavs ut av Naturvårdsverket och har därefter tagits över av Havs och vattenmyndigheten (HaV). De allmänna råden är en tolkning av gällande lagstiftning och innehåller generella rekommendationer om tillämpning av lagar och regler. I råden ställs krav på anordningarnas funktion istället för deras konstruktion.

De allmänna råden anger att en avloppsanläggning bör möjliggöra återvinning av näringsämnen ur avloppsfraktioner eller andra restprodukter. Vidare står det att; *Kommunen bör skapa förutsättningar för att hushållsavfall som utgörs av avloppsfraktioner nyttiggörs, exempelvis genom att inrätta system för insamling, behandling och lagring samt överlåtelse till jordbrukare, eller genom att vägleda om nyttjande på den aktuella fastigheten med vidmakthållande av hygien och minimering av potentiell smittspridning.*

Enligt råden är det tillsynsmyndigheten i respektive kommun som gör bedömningen i vilka delar/områden av kommunen som det ställs strängare reningskrav. De allmänna råden är vägledande och bedömningen vilken skyddsnivå som gäller görs från fall till fall.

Olika krav kommer att ställas beroende på om det råder en normal skyddsnivå eller hög skyddsnivå i det område fastigheten ligger. Det finns en uppdelning av funktionskraven i normal och hög skyddsnivå avseende hälsoskydd och miljöskydd. För mer information om grundkraven i de allmänna råden, se bilaga 2.

De allmänna råden anger också att; *Lokalisering som medför direktutsläpp till större vattenområden och som kan undvikas genom exempelvis efterpolering bör inte tillåtas.*

HaV har sedan 2014 påbörjat arbetet att ta fram *nya allmänna råd*. Utkast på nya allmänna råd har skickats ut för synpunkter till samtliga miljökontor under 2016. Troligen kommer de nya allmänna råden att beslutas under 2017. Ett exempel på en föreslagen förändring i de nya allmänna råden är att; *Avloppsanläggningen ska möjliggöra återvinning av näringsämnen ur avloppsfraktioner. Om särskilda skäl föreligger får undantag medges i det enskilda fallet.* Det vill säga HaV går från ett bör till ett ska i förslaget till de nya allmänna råden gällande kretsloppsanpassade avloppsanordningar.

11. Referenslista

11.1 Bilagor

- Bilaga 1. Kartor över vattenområden där det råder tillståndsplikt för BDT-avlopp
- Bilaga 2. Grundkrav avloppsanordningar
- Bilaga 3. Översiktlig karta över övergödningsproblem
- Bilaga 4. Aktuella vattenskyddsområden
- Bilaga 5. Typskiss på de vanligaste avloppsanordningarna